



**Republika Crna Gora
Savjet Agencije za radio-difuziju
Broj: 01 - 937
Podgorica, 26.05.2005.godine**

ODLUKA

**O MINIMALNIM PROGRAMSKIM STANDARDIMA
U ELEKTRONSKIM MEDIJIMA U REPUBLICI CRNOJ GORI**

Podgorica, maj 2005.godine

Na osnovu člana 8. Zakona o radio-difuziji ("Sl.list RCG", br. 51/02, 62/02, 46/04 i 56/04) Savjet Agencije za radio-difuziju, na sjednici održanoj 26.05.2005.godine donio je

ODLUKU

O MINIMALNIM PROGRAMSKIM STANDARDIMA U ELEKTRONSKIM MEDIJIMA U REPUBLICI CRNOJ GORI

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Mediji u Republici Crnoj Gori su slobodni u kreiranju i uređivanju svojih programa, uz poštovanje profesionalnih i opšte prihvaćenih civilizacijskih vrijednosnih, etičkih i estetskih standarda.

Član 2.

Ovom Odlukom propisuju se minimalni programski standardi u elektronskim medijima u Republici Crnoj Gori u skladu sa Zakonom o medijima, Zakonom o radio-difuziji, Strategijom razvoja radio-difuzije u Republici Crnoj Gori, Konvencijom Savjeta Evrope o prekograničnoj televiziji i drugim pozitivno-pravnim domaćim i međunarodnim dokumentima.

Član 3.

Programski sadržaji i njihovi djelovi moraju biti utemeljeni na poštovanju dostojanstva i osnovnih prava čovjeka.

U programima elektronskih medija u Republici Crnoj Gori ne smiju se emitovati programski sadržaji kojima se:

- krše osnovne moralne vrijednosti i principi;
- emituje pornografija;
- veliča nasilje;
- podstiče nacionalna, vjerska ili raska netrpeljivost;
- ohrabruje ili podstiče kriminal ili upućuje na nered;
- krše pravila dobrog ukusa i pristojnosti ili vrijeđaju osjećanja javnosti;
- očigledno može nanijeti šteta fizičkom, duševnom ili moralnom razvoju djece i drugih ranjivih društvenih grupa;
- afirmiše nadriljekarstvo i drugi naučno neutemeljeni sadržaji i metode rješavanja zdravstvenih i drugih životnih problema, koji nesumnjivo mogu nanijeti štetu "korisniku".

Programski sadržaji elektronskih medija moraju potpuno prikazivati činjenice i događaje i ohrabrivati slobodno oblikovanje mišljenja.

II PROGRAMSKI STANDARDI

1. Granični period

a) Televizija

Član 4.

Ovom Odlukom, u emitovanju programa televizijskih stanica u Republici Crnoj Gori, ustanovljava se granični period u trajanju od 23-06 časova.

Samo se u graničnom periodu mogu emitovati programi namijenjeni isključivo odraslima, odnosno programi koji nijesu prikladni za gledanje u krugu porodice, u skladu sa ovom Odlukom.

Član 5.

U programe koji se ne smiju emitovati van graničnog perioda spadaju:

- programski sadržaji koji sadrže scene bezrazložnog nasilja, u bilo kom obliku, odnosno prikazivanje scena koje na zaštićeni dio gledališta (maloljetnici) mogu imati efekat odobravanja, promovisanja ili veličanja nasilja;
- eksplicitne scene seksa i drugi sadržaji koji na zaštićenu populaciju mogu da imaju negativne efekte u smislu pravilnog shvatanja intimnog života i pravljenja distinkcije u odnosu na pornografiju, seksualno zlostavljanje, incestne radnje i sl.;
- nekonvencionalni jezik i način izražavanja (uvrede, psovke, itd.).

Zabrane, iz stava 1 ovog člana, ne primjenjuju se na emisije naučnog, dokumentarnog, dramskog, umjetničkog, diskusionog ili religioznog sadržaja.

b) Radio

Član 6.

Ovim Odlukom ne ustanovljava se klasični granični period za emitovanje programa na radiju, ali se zahtijeva puni oprez kod tema koje slušaju djeca.

Radijske stanice su dužne da vode računa o strukturi slušalaca prilikom planiranja emitovanja eksplicitnih dramatizacija seksualnih aktivnosti, kao i ostalih sadržaja koji nijesu prikladni za maloljetnike.

2. Upozorenja za publiku

Član 7.

Elektronski mediji dužni su da daju informaciju u vezi sa prirodom i sadržajem cjelokupnog programa koji emituju, kako bi publika sama mogla napraviti izbor.

Odgovarajuća informacija (upozorenje/smjernica) mora biti pružena prije emitovanja ili na početku emitovanja programa koji sadrži određene scene (npr. nasilje), kako bi određene grupe gledalaca ili slušalaca bile upozorene na sadržaj koji može biti neprihvatljiv ili može izazvati štetne posljedice, iz člana 5. ove odluke, a po svojoj prirodi i karakteru ne spada u programe koji se emituju u graničnom periodu.

Televizijske stanice su dužne da za programe ili djelove programa iz prethodnog stava, emituju vizuelno i zvučno upozorenje o njihovoj neprikladnosti za određene grupe gledalaca.

Član 8.

Televizijske stanice su dužne da prije emitovanja programa iz člana 7. ove odluke, u donjem desnom uglu istovremeno emituju:

- vizuelni znak sljedećeg izgleda: u bijeli krug, sa crvenim rubom, upisan je broj 18 crvene boje, u fontu "Bremen BT bold";
- zvučnu poruku sljedećeg sadržaja: "Program koji slijedi, nije prikladan za maloljetnike".



Emitovanje vizuelnog znaka i zvučnog upozorenja mora početi neposredno prije početka programa neprikladnog za maloljetnike, odnosno za praćenje u krugu porodice.

Član 9.

Tokom emitovanja neprikladnog programa, vizuelna indikacija (treptući vizuelni znak) se mora emitovati najmanje tri puta za kraće forme, odnosno svakih 10 minuta za duže forme, u zavisnosti od prirode, sadržaja i dužine trajanja programa.

Pojedinačno, emitovanje treptućeg vizuelnog znaka ne može biti kraće od pet sekundi.

Član 10.

U najavama programskih šema, TV stanice su dužne da vizuelnim znakom, iz člana 8. ove odluke, označe programske sadržaje neprikladne za maloljetnike.

U dnevnim novinama i drugim štampanim publikacijama, vizuelni znak može biti srazmjerno umanjen, zavisno od veličine fonta kojim je štampan tekst, i može biti štampan i u crno-bijeloj tehnici.

Agencija za radio-difuziju donosi rješenje o vizuelnom znaku upozorenja, iz člana 8. ove odluke, i dostavlja ga svim TV stanicama u elektronskoj formi.

Član 11.

Elektronski mediji su dužni da emituju isključivo navedeni znak, bez ikakvih izmjena.

Za emitovanje zvučnog upozorenja, iz čl. 8. ove odluke, TV i radio stanice će koristiti glas spikera.

Sadržaj zvučne poruke, propisan članom 8. ove odluke, ne smije se mijenjati.

Radijske stanice su dužne da prije emitovanja programskih sadržaja, iz člana 6. ove odluke, u svom programu emituju upozorenje o njihovoj nepodobnosti za maloljetnike, kao i da to naglase u svim javnim objavljivanjima programske šeme.

3. Uvredljiv jezik i govor mržnje

Član 12.

Programski sadržaji elektronskih medija ne smiju biti usmjereni na kršenje zajamčenih sloboda i prava čovjeka i građanina ili izazivanje nacionalne, rasne i vjerske netrpeljivosti ili mržnje.

U programima elektronskih medija zabranjeno je emitovanje programskih sadržaja kojim se potencira pripadnost etničkoj grupi, polu ili seksualnoj opredijeljenosti kao oblik diskriminacije prema njima.

Elektronski mediji su dužni da izbjegnu korišćenje uvredljivih termina koji bi se mogli povezati sa određenom društvenom grupom.

Član 13.

Emitovanje programskih sadržaja u kojima se upotrebljavaju termini iz člana 12. dozvoljeno je isključivo ukoliko su dio naučnog, autorskog ili dokumentarnog rada a objavljeni su:

- bez namjere da se podstiče na diskriminaciju, mržnju ili nasilje i dio su objektivnog novinarskog izvještaja;
- sa namjerom da se kritički ukaže na diskriminaciju, mržnju, nasilje ili na pojave koje predstavljaju ili mogu da predstavljaju podsticanje na takvo ponašanje.

4. Zaštita privatnosti

Član 14.

U programima elektronskih medija zabranjeno je ugrožavanje privatnosti pojedinca, objavljivanjem informacija o privatnom životu bez njegovog znanja i pristanka.

Objavljivanje činjenica iz privatnog života pojedinca, bez njegovog znanja i saglasnosti, moguće je samo u slučaju nedvosmislenog postojanja opravdanog interesa javnosti da bude upoznata, a odnosi se na: otkrivanje zločina, zaštitu javnog interesa, sprječavanje pogrešnog informisanja javnosti, razotkrivanje nekompetentnosti u javnoj službi, zaštitu javnog zdravlja.

Član 15.

Za snimke na kojima su snimljeni slučajni, anonimni pripadnici javnosti, iz kojih se jasno vidi da su slučajno snimljeni, nije potrebna saglasnost tih lica za njihovo prikazivanje.

Ukoliko se prilikom emitovanja programa koristi arhivski materijal koji sadrži podatke o ličnostima, nesrećama, nasilju, psihičkim posljedicama nasilja, nečijoj smrti i sl., elektronski medij je dužan da vodi računa o mogućem uznemiravanju preživjelih ili porodice žrtava u slučajevima kada se određene scene događaja (nesreća, ozbiljni incidenti, sahrane i sl.) koriste kao ilustracije u programu.

U programima elektronskih medija nije dozvoljeno ugrožavanje privatnosti javnih ličnosti izvan opravdanog interesa javnosti da bude upoznata.

Član 16.

U programima elektronskih medija nije dozvoljeno emitovanje snimljenih izjava ili razgovora obavljenih putem telefona, ukoliko lice koje daje izjavu nije dalo svoj pristanak da se razgovor snimi i koristi u programu.

Član 17.

Zabranjena je svaka zloupotreba djece u programima elektronskih medija.

Elektronski mediji su dužni da programski sadržaj, koji može ugroziti zdravstveni, moralni, intelektualni, emotivni i socijalni razvoj djeteta, unaprijed jasno i vidno označe kao takav.

Zabranjeno je korišćenje djece u političke svrhe.

Elektronski mediji ne smiju od djece tražiti mišljenje vezano za privatna porodična pitanja niti o temama za koje postoji mogućnost da su van domena njihovog rasuđivanja.

Angažovanje djece u reklamnim sadržajima, kampanjama kao i u druge promotivne svrhe, mora biti u skladu sa Pravilnikom o oglašavanju i sponzorstvu u elektronskim medijima.

U izvještajima elektronskih medija nije dozvoljeno otkrivanje identiteta djece ispod 16 godina starosti koja su umiješana u policijsku istragu ili sudske postupke vezane za krivična djela, bilo kao žrtve, svjedoci ili optuženi.

U izvještaju elektronskog medija koji se odnosi na seksualni prekršaj protiv maloljetnika mora se izbjeći sve što bi moglo doprinijeti otkrivanju njegovog identiteta.

Identitet maloljetnika, pravosnažno osuđenog za krivično djelo, može se otkriti u programima elektronskih medija isključivo ukoliko postoji opravdani interes javnosti da bude upoznata.

5. Ostala programska pitanja

Član 18.

Elektronski mediji su dužni da u programu jasno naznače cijenu telefonskog poziva za uključanje u program (npr. kada su u pitanju takmičenja gledalaca, kviz i sl. programi).

Vrijednost nagrada u dječijim programima mora biti u značajnoj mjeri niža od onih koje se nude odraslima.

Član 19.

U programima elektronskih medija zabranjena je obrada slike u kratkom trajanju ili korišćenje druge tehnike sa namjerom prikrivenog uticaja na svijest (podsvijest) gledalaca (npr. u komercijalne ili političke svrhe).

Elektronski mediji trebaju imati u vidu da prilikom emitovanja programa, svjetlucanje ili isprekidana svjetlost i određene vrste ponavljajućih vizuelnih obrazaca mogu prouzrokovati probleme kod gledalaca sa foto-senzitivnom (osjetljivom) epilepsijom.

Član 20.

U programima elektronskih medija zabranjena je zloupotreba religije, vjere ili vjeroispovjesti.

Elektronski mediji su dužni da prilikom emitovanja programskih sadržaja koji su vezani za religiju, vjeru i vjeroispovijest postupaju sa posebnom pažnjom, kao i da vode računa da uvjerenja i djelatnosti vjerskih zajednica ne budu pogrešno predstavljeni.

Elektronski mediji su dužni da programske sadržaje, iz stava 1 ovog člana, emituju tačno i objektivno, uz uvažavanje svih vjerskih zajednica.

a) Uvreda i kleveta

Član 21.

Elektronski mediji su dužni da se upoznaju sa Krivičnim zakonikom Republike Crne Gore u dijelu koji se odnosi na uvredu i klevetu kao i sa praksom evropskog Suda za ljudska prava po pitanjima uvrede i klevete.

b) Nepoštovanje suda i povreda tajnosti postupka

Član 22.

Elektronski mediji su dužni da objektivno i tačno izvještavaju o sudskim postupcima.

Elektronski mediji su dužni da se pridržavaju pretpostavke nevinosti sve dok se pravosnažnom odlukom suda ne utvrdi suprotno.

U elektronskim medijima zabranjeno je objavljivanje:

- informacija koje očigledno i nesumnjivo mogu negativno uticati na tok sudskog postupka i
- informacija čiju tajnost sud izričito zahtjeva prije i u toku sudskog postupka.

c) Autorska prava

Član 23.

Elektronski mediji su dužni da poštuju autorska i druga prava intelektualne svojine.

U elektronskim medijima zabranjeno je nedozvoljeno emitovanje zaštićenih programskih sadržaja.

Elektronski mediji su dužni da nabavljaju programe isključivo od ovlašćenih distributera, produkcijskih kuća i drugih nosilaca prava zaštićenog audio-vizuelnog djela.

Za emitovanje privatnih audio-vizuelnih ostvarenja elektronski medij je dužan da prethodno zaključi Ugovor sa vlasnikom.

d) Pravna zaštita

Član 24.

Svako pravno i fizičko lice koje smatra da mu je emitovanim programskim sadržajem ugroženo neko, Ustavom ili zakonom zagarantovano pravo, može podnijeti tužbu protiv osnivača elektronskog medija.

Član 25.

Svi elektronski mediji upućuju se na upotrebu Kodeksa novinara Republike Crne Gore.

6. Komunikacija i procedura u vezi prigovora i žalbi

Član 26.

Komercijalni radio-difuzni servisi, u okviru svoje organizacije poslova, u skladu sa Zakonom o medijima, moraju imati ovlašćenog službenika za arhiviranje emitovanog programskog sadržaja i ovlašćenog službenika zaduženog za postupanje po žalbama i prigovorima.

Komercijalni radio-difuzni servisi su dužni da propišu proceduru za postupanje po žalbama i prigovorima na emitovani programski sadržaj.

Kada pravno ili fizičko lice iznese razumnu tvrdnju da objavljeni programski sadržaj šteti njegovom ugledu ili je neistinit, elektronski medij je dužan da oštećenoj strani dostavi pismeno objašnjenje ili izvinjenje.

O svakom postupku po žalbama i prigovorima elektronski medij je dužan da podnosioca žalbe odnosno prigovora uputi da prigovor ili žalbu može podnijeti Agenciji za radio-difuziju.

Ukoliko se između podnosioca žalbe ili prigovora i elektronskog medija ne postigne sporazum, elektronski medij je dužan da snimke i ostalu dokumentaciju, dostavi Agenciji za radio-difuziju.

Prilikom razmatranja žalbi i prigovora, Savjet Agencije za radio-difuziju će posebno voditi računa o osjetljivosti problematike izražavanja stavova i ideja u elektronskim medijima, prvenstveno kada su u pitanju nasilje, seksualna orijentacija i sl., uvažavajući u neophodnoj mjeri razlike u ukusima i shvatanjima koje proističu iz slojevitosti cjelokupnog auditorijuma.

III KAZNE NE ODREDBE

Član 27.

U slučaju povrede odredbi ove Odluke, u skladu sa Zakonom o medijima i Zakonom o radio-difuziji, Agencija za radio-difuziju može emiteru izreći kaznene mjere:

- upozorenje;
- novčana kazna;
- suspenzija ili oduzimanje dozvole za prenos i emitovanje radio-difuznih signala.

Postupak primjene kaznenih mjera propisane se posebnim aktom Agencije.

Član 28.

Savjet Agencije za radio-difuziju će u svakom konkretnom slučaju, saglasno Zakonu o medijima i Zakonu o radio-difuziji, izreći kaznenu mjeru za nepoštovanje odredbi ove Odluke.

IV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 29.

Nadzor nad primjenom ove Odluke vrši Agencija za radio-difuziju, u skladu sa Zakonom o radio-difuziji.

Član 30.

Elektronski mediji dužni su da usklade svoj rad sa odredbama ove odluke, u roku od 30 dana od dana njenog stupanja na snagu.

Ova Odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Broj: 01 - 937

Podgorica, 26.05.2005.godine

**Predsjednik Savjeta
Agencije za radio-difuziju
mr Jovan Ivanović, s.r.**